OSTACI HIDROELEKTRANE *ŠVICA* NA RIJECI GACKI

Već je odavno poznato da Hrvatska ima dosta rijeka pa time i odgovarajućih vodnih potencijala koji se iskorištavaju od najstarijih vremena. O tome svjedoče i brojne stare hidroelektrane, od kojih su neke među najstarijima na svijetu. Odnosi se to ponajprije na *Jarugu* na rijeci Krki koja je izgrađena 1895. kao treća na svijetu (iza hidroelektrana na Niagarinim slapovima i HE *Tivoli* u Italiji). Ta je hidroelektrana radila desetak godina, a zamijenila ju je 1903. *Jaruga II* nešto uzvodnije koja je još i sada u uporabi. Na rijeci Krki izgrađene su još 1906. hidroelektrane *Roški slap* (postoji zgrada, a postrojenje je oštećeno u Domovinskome ratu) i *Manojlovac* (zvala se i *Miljacka*) koja je još u uporabi. Istodobno je 1905. izgrađena HE *Ozalj* s tri turbine na rijeci Kupi (u uporabi). Sljedeća je bila *Zeleni vir* na potoku Curak 1921. koja još uvijek radi. Potom se grade i mnoge druge, a na ovome ćemo mjestu podsjetiti na jednu bivšu hidroelektranu na rijeci Gacki. Ona je sada uništena i sva je njezina

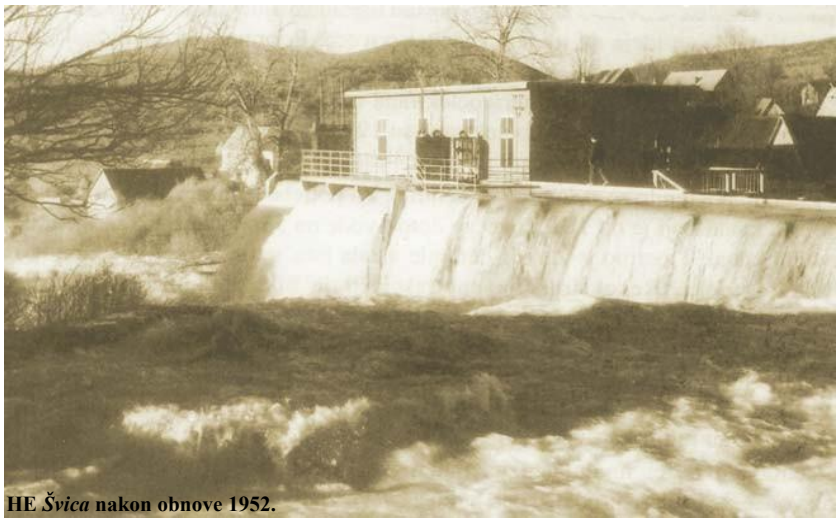

HE *Švica* nakon obnove 1952.

oprema raznesena, iako nije oštećena u ratovima. Mogla bi biti spomenik naše graditeljske i eletrotehničke baštine, posebno stoga što je građena u kraju gdje je rođen Nikola Tesla, izumitelj svih hidroelektrana s izmjeničnom strujom, čiju 150. godi-nu rođenja slavimo ove godine. Rijeka Gacka, zahvaljujući izdašnim izvorima u Sincu te brojnim manjim izvorima, ima dovoljno vode tijekom cijele godine pa su na njoj odavno postojali mlinovi, pilane, stupe i sl. Slapovi u njezinu koritu omogućavali su gradnju vodenih pogona bez većih investicija ili zahvata, poput derivacijskih kanala, akumulacija i sl. Jedna je od takvih energetskih stepenica bila i na Skeli pokraj Švice. Na tome mjestu, u blizini ponora, odavno stoje mlinice i pilana, a to je potaknulo grupu zanesenjaka na ideju o gradnji

Sadašnji ostaci HE *Švica*

IZVOR

[1] Kranjčević, M.: *Hidrocentrala u Švici*, zbornik: Grad Otočac (2001.) 6